

РЕПУБЛИКА СРПСКА

ВЛАДА

КАБИНЕТ ПРЕДСЈЕДНИКА

Трг Републике Српске 1, Бања Лука, тел: 051/339-103, факс: 051/339-119, e-mail: kabinet@vladars.rs

Број: 04.1.1606/25

Датум: 28.10.2025. године

Његова екселенција Василиј Небензја
Предсједавајући Савјета безбједности УН
Стална мисија Руске Федерације при Уједињеним нацијама
136 East 67th Street
New York, NY 10065

Поштовани амбасадоре Небензја,

Са циљем да помогне Савјету безбједности у предстојећој сједници о Босни и Херцеговини, Република Српска, један од два аутономна ентитета који чине Босну и Херцеговину и као страна потписница међународних уговора који чине Општи оквирни споразум о миру у Босни и Херцеговини доставља приложени Тридесет и четврти извјештај Савјету безбједности Уједињених нација.

У Извјештају се још једном потврђује определијељеност Републике Српске за Дејтонски споразум и позива на његову примјену у складу са изворним текстом. Демократски уставни поредак успостављен Дејтоном, нажалост, измијењен је и нарушен незаконитим диктаторским декретима различитих међународних високих представника, а најдрастичније то чини актуелни самозванац – Кристијан Шмит. У Извјештају се износи правна неутемељеност суђења предсједнику Републике Српске и саме судске одлуке, те низа поступака који нису засновани на закону усвојеном у Парламентарној скупштини у прописаном поступку, како то налаже Устав БиХ, већ искључиво на инкриминацији коју је Шмит лично измислио и наметнуо. Иако Шмит и други тврде да је до процесуирања дошло због наводног кршења Дејтонског споразума, то није тачно; кривично дјело за које је предсједник Републике Српске пресуђен гласи: „неспровођење одлука високог представника“. Коначно, у Извјештају се објашњава зашто је неопходно окончати Шмитову дестабилизујућу и нелегитимну владавину из Канцеларије високог представника, а његове одлуке поништити.

У сусрет тридесетој годишњици Дејтонског споразума, сви којима је стало до стабилности и успјеха БиХ морају се поново обавезати на досљедну примјену изричитих одредби Дејтонског споразума.

Молимо да овај акт и приложени Извјештај доставите чланицама Савјета безбједности. Уколико Вама или чланицама Савјета безбједности буду потребне додатне информације или уколико будете имали питања у вези са садржајем Извјештаја, стојимо Вам на располагању.

С поштовањем,

Тридесет и четврти извјештај Републике Српске Савјету безбједности Уједињених нација

Република Српска, као страна уговорâ који чине Дејтонски мировни споразум из 1995. године и један од два ентитета који чине Босну и Херцеговину (БиХ), са уважавањем доставља овај 34. извјештај Савјету безбједности Уједињених нација.

Дејтонски споразум мора бити дословно спроведен

Дејтонски мировни споразум из 1995. године представља генијалан компромис који не само да је окончао ужасан рат у БиХ, него је и омогућио мирну коегзистенцију три некада зараћена народа у демократској држави. Република Српска снажно подржава Дејтонски споразум. Та подршка обухвата и опредијељеност за суверенитет, територијални интегритет и уставни поредак БиХ. Изнад свега, Република Српска је непоколебљиво посвећена миру. Република Српска и њено руководство досљедно одбацују сваку употребу насиља и опредијељени су да се политички проблеми у БиХ рјешавају искључиво мирним путем.

Међутим, успјех Дејтона данас је угрожен постепеним демонтирањем кључних елемената овог споразума. Док БиХ и међународна заједница обиљежавају тридесету годишњицу Дејтонског споразума, сви који желе успјех БиХ морају се поново и недвосмислено обавезати на његову досљедну примјену.

Становништво БиХ чине углавном три конститутивна народа: Бошњаци, који су претежно муслимани и чине незнатну већину, затим Срби, други по бројности, који су претежно православни хришћани те Хрвати, који су претежно римокатолици. Током рата 1992 - 1995. у БиХ, Бошњаци су се борили за централизовану државу БиХ без механизма заштите конститутивних народа, док су се Срби борили за независну Републику Српску. Дејтонским компромисом ниједан народ у БиХ није добио све што је тражио, али је Дејтонски споразум, кроз Устав БиХ, дао структуру која омогућава одржив мир и функционалну заједницу три народа међу којима влада велико неповјерење.

Дејтонски споразум је успјешан јер су његови творци уважили етничку ситуацију на терену, без покушаја да је пренебрегну. У сâм споразум уградили су педантно конципиран устав који омогућава да три конститутивна народа БиХ живе мирно једни поред других у демократској држави, без угрожавања ичијих виталних интереса. Срж дејтонског компромиса чини Устав БиХ, као Анекс 4 Дејтонског споразума.

Нажалост, три суштинска елемента Устава БиХ озбиљно су деградирана, углавном као посљедица непромишљених и несмотрених страних интервенција. Први елемент јесте сама демократија у БиХ, нарушена дугогодишњим противправним присвајањем овлашћења од стране појединца, незабраног страног званичника – такозваног високог представника – а нарочито узурпатора те функције, Нијемца по имену Кристијан Шмит. Устав БиХ изричито предвиђа да доношење свих закона „захтијева сагласност оба дома“ Парламентарне скупштине БиХ.¹ Уз то, ништа у Дејтонском споразуму нити у било ком другом извору права високом представнику не даје овлашћење да доноси одлуке које су обавезујуће за БиХ или било ког њеног грађанина. Упркос томе, високи представници, укључујући Шмита, владали су БиХ путем неуставних декрета, грубо кршећи демократски уставни поредак БиХ.

Други елемент који је озбиљно нарушен јесте уставно уређење БиХ као федералне државе у којој већина надлежности припада двама аутономним ентитетима – Републици Српској и

Федерацији Босне и Херцеговине (ФБиХ). Супротно том пажљиво конципираном уставном рјешењу, високи представници и њихови савезници пренијели су на ниво БиХ на десетине надлежности које су Уставом изричито дате ентитетима. Трећи елемент су Уставом предвиђени консоцијативни механизми подјеле власти, који обезбјеђују равноправно учешће конститутивних народа у процесима доношења одлука, а које су више пута и на најгрубљи начин саботирали они који настоје да концентришу власт у рукама бошњачке већине.

Оваква флагрантна кршења Устава БиХ угрожавају успјех Дејтона, а истовремено озбиљно подривају стабилност, владавину права и демократски развој БиХ. Ноторна нефункционалност БиХ није посљедица дејтонског компромиса, него непоштовања дејтонског уставног поретка. У сусрет тридесетој годишњици Дејтонског споразума, сви којима је стало до стабилности и успјеха БиХ морају се поново обавезати на досљедну примјену изричитих одредби Дејтонског споразума.

Међународна заједница треба да одбаци противправни покушај свргавања предсједника Републике Српске

Ако владавина права ишта значи, онда мора значити да појединац не може бити осуђен на основу „закона“ који је очигледно неуставан. Међународна заједница треба да недвосмислено одбаци покушај уклањања предсједника Републике Српске Милорада Додика, који је осуђен не због кршења закона који је донесен како је предвиђено Уставом, него због кршења неуставног декрета неизабраног странца, који чак ни формално није на функцији на коју се позива.

Кристијан Шмит није легитимни високи представник

Дејтонски споразум налаже да именовање на функцију високог представника одобри Савјет безбједности Уједињених нација.² Међутим, 2021. године, неформална група држава и организација која себе назива Управни одбор Савјета за спровођење мира (ПИК) наводно именује пензионисаног њемачког чиновника Кристијана Шмита на функцију високог представника, иако то именовање никада није добило сагласност Савјета безбједности, како то Дејтонски споразум налаже. ПИК и његов Управни одбор, који немају ни званичну повелу нити икаква правна овлашћења, нису имали никакво право да именују новог високог представника. Шачица моћних држава које су саме себи дале право да једноставно поставе свог кандидата на ту функцију извршиле су превару.

У недавно објављеном раду, др Иван Пепић са Универзитета у Женеви објашњава зашто Шмитово незаконито именовање на ову функцију није тек пука процедурална грешка, него фундаментално одбацивање легитимног правног процеса. Др Пепић пише: „Улога Савјета безбједности УН у погледу именовања високог представника није ‘куртоазија’, него императив према Анексу 10. [Дејтонског споразума] и Резолуцији 1031. СБ УН. У овом случају, ПИК-ов једностранни поступак лишен је кључног правног утемељења”.³ Пошто Шмитово именовање на функцију високог представника нема сагласност Савјета безбједности УН, како то захтијева Дејтон, нити је сагласност дала било која друга легитимна међународна институција, он није легитиман високи представник. Наравно, чак и да Шмит јесте легитимни високи представник, ни Дејтонски споразум нити било који други извор права високом представнику не даје овлашћење да намеће законе, а камоли да смјењује демократски изабране лидере.

Предсједник Републике Српске је кривично гоњен на основу Шмитовом вољом наметнуте инкриминације која је очигледно лишена ваљаности

Инкриминација на основу које је предсједник Републике Српске гоњен није легитимна норма у БиХ, јер ју је на неуставан начин наметнуо неизабрани страни држављанин Шмит, а није донијела Парламентарна скупштина БиХ, како то Устав БиХ изричито налаже.

Супротно Шмитовим тврдњама, предсједник Републике Српске није оглашен кривим за кршење Дејтонског споразума. То је просто лаж коју су измислили Шмит и његове присталице како би прикрили своја кршења Устава БиХ и Анекса 10. Дејтонског споразума. Предсједник Републике Српске осуђен је, у ствари, за кривично дјело које је лично Шмит измислио и наметнуо у јулу 2023. године, под називом: „неспровођење одлука високог представника“. Шмит, изгледа, заступа очигледно апсурдан став да свако неспровођење било ког декрета било ког високог представника — ма колико тај декрет грубо кршио Устав БиХ — представља наводно рушење Дејтонског споразума. Овакве аутократске формулације које долазе из Канцеларије високог представника (ОХР) представљају тек један примјер апсурдних, деспотских овлашћења која су високи представници дали сами себи, полазећи од увјерења да имају моћ да владају БиХ као аутократе. Томе се мора стати у крај.

Члан 7. Европске конвенције о људским правима гласи: „Нико се не може сматрати кривим за кривично дјело извршено чињењем или нечињењем које, у вријеме када је извршено, није представљало кривично дјело по унутрашњем или домаћем праву“. Пошто кривично дјело за које је предсједник Републике Српске осуђен у вријеме наводног извршења није представљало кривично дјело ни по домаћем ни по међународном праву, осуђујућа пресуда је очигледно противправна.

Као одговор на Шмитове флагрантно неуставне покушаје да влада БиХ одлукама, Народна скупштина Републике Српске је у јуну 2023. усвојила закон којим се обуставља објављивање таквих незаконитих одлука у Службеном гласнику Републике Српске. Кад га је предсједник Републике Српске формално прогласио - на шта га и обавезује Устав Републике Српске - Тужилаштво БиХ реаговало је до тада невиђеном брзином и подигло оптужницу против њега, и то на основу Шмитовог диктаторског и неуставног едикта. Противправност самог процеса додатно наглашава то што у вријеме извршења наводног кривичног дјело, Шмитова инкриминација није чак ни била званично објављена, него је постојала искључиво као објава на интернет страници ОХР-а. Након убрзаног суђења у политички инструментализованом правосудном поступку, пуном неправилности, бошњачки судија Суда БиХ – истог оног суда који је високи представник наметнуо, и то опет неуставном одлуком – осудио је предсједника Додика и изрекао му казну од годину дана затвора и забрану обављања јавних функција у периоду од шест година.

Његов тим одбране уложио је жалбу на пресуду, истичући да ни Устав БиХ ни Дејтонски споразум не дају високом представнику право да намеће законе декретом, као и да Шмит, у сваком случају, није легитиман високи представник. Међутим, апелационо вијеће Суда БиХ, састављено искључиво од бошњачких судија промтно је одбило жалбу, како је и било очекивано. У невјероватном току поступка, апелационо вијеће изричито одбија да испита кључно питање овог предмета – да ли је Шмит уопште имао уставно овлашћење да наметне инкриминацију за коју је предсједник Републике Српске осуђен. Апелационо вијеће одбија и да се суштински осврне на приговор одбране да Шмит није легитиман високи представник, те једноставно наводи да је „првостепени суд потпуно оправдано, само узгредно указао на *општепознату чињеницу* да је Кристијан Шмит високи представник у БиХ“.⁴ С обзиром да је вијеће одбило да се озбиљно позабави

основаним приговорима који су морали довести до ослобађајуће пресуде, његова одлука није ништа друго до пародија правде.

Тим одбране сада оспорава осуђујућу пресуду пред Уставним судом БиХ. Међутим, успјех је мало вјероватан, јер Уставним судом влада пакт тројице страних судија и двојице бошњачких судија, који по правилу само судским печатом овјеравају сваки Шмитов акт. Шмит на снази држи трајну наредбу којом се забрањује било ком суду – укључујући и Уставни суд – да донесе било какву одлуку која би на било који начин довела у питање Шмитове одлуке. Цијена супротстављања Шмитовој вољи сада је недвосмислено свима показана.

Народна скупштина Републике Српске недавно је усвојила закључке којима одбацује сваки облик колонијалне управе у БиХ – као основног узрока уставне и политичке кризе у БиХ – као и противправне и ништавне покушаје Уставног суда БиХ да integriше ОХР у уставни оквир БиХ као да се ради о легитимном органу власти.

Трајно погубно дејство Шмитових незаконитих кривичних декрета

Пошто инкриминација на основу које је предсједник Републике Српске свргнут није легитиман закон, сама пресуда и све правне посљедице које из ње проистичу морају се сматрати ништавним и без дејства. .

Централна изборна комисија (ЦИК), занемарујући противправност саме пресуде, наложила је одузимање мандата предсједнику Доду и одржавање посебних избора за функцију предсједника Републике Српске Откривајући намјеру да се Републици Српској наметне предсједник који би био послушник Шмиту и бошњачком политичком естаблишменту, тадашња предсједница ЦИК-а изјавила је: „Ми ћемо имати 48 бирачких мјеста у . . . Федерацији БиХ за гласање у одсуству. И то је довољно за избор предсједника РС-а“.⁵ Избор предсједника једног ентитета гласовима из другог ентитета представљао би опасан преседан и нарушио не само Дејтонски споразум, него и најосновније демократске принципе.

Да би се спријечила свака нестабилност која би могла проистећи из таквих околности, владајућа коалиција Републике Српске донијела је одговорну одлуку да учествује на превременим изборима, упркос очигледној незаконитости одлуке Централне изборне комисије којом су они расписани.

Упркос поступцима владајуће коалиције Републике Српске у правцу деескалације актуелних политичких тензија, провокације бошњачких судија и политичких елита настављају се. Централна изборна комисија уредно је верификовала кандидата владајуће коалиције за превремене изборе, а Апелационо вијеће Суда БиХ, као једини судски орган надлежан за одлучивање у овом поступку, одбацило је жалбу којом се оспоравала ваљаност кандидатура. Међутим, у шокантном одступању од судских норми, бошњачки судија који је предсједавао првостепеним кривичним поступком против предсједника Републике Српске, поступајући без икакве надлежности или овлашћења, упућује допис ЦИК-у у настојању да утиче на њу да преиначи своју одлуку којом потврђује кандидата владајуће коалиције. У том писму лажно се тврди да Додик, због осуђујуће пресуде издејствоване по основу Шмитовог декрета, не може бити предсједник политичке странке, *на чак ни запослен у било ком јавном или приватном субјекту*. Упркос овим провокацијама бошњачких политичких елита и инструментализације правосуђа са циљем концентрисања све власти и одлучивања у рукама бошњачког народа, Република Српска је предузела додатне кораке ради смиривања политичких

тензија и омогућавања конструктивног дијалога са домаћим и међународним партнерима у циљу рјешавања кључних актуелних питања.

И док је Република Српска предузимала кораке ка смиривању ситуације, лидер највеће бошњачке странке у БиХ (СДА), Бакир Изетбеговић, покушао је да додатно изврши притисак на ЦИК како би се српском народу ускратила изборна права, те најавио иницијативу за потпуно укидање дејтонских механизма заштите конститутивних народа. Изетбеговићева упорна настојања да подрије консоцијативна начела Дејтонског споразума морају одлучно одбацити сви они који тврде да поштују Дејтонски споразум и владавину права.

Шмитова дестабилизујућа и нелегитимна владавина мора бити окончана, а његови декрети поништени

Шмит, њемачки политичар који је чак и у својој матичној земљи изложен оштрим критикама због потпуне равнодушности према жртвама нацистичке Њемачке, од свог доласка у БиХ 2021. године не ради ништа друго него изазива нестабилност. Као резултат све јачих међународних приговора на противправност владавине ОХР-а а путем одлука, током цијеле деценије која је претходила Шмитовом доласку наметнута је само једна одлука. Насупрот томе, откако је преузео контролу над ОХР-ом и упркос чињеници да нема легитимитет, Шмит поступа крајње непромишљено и доноси на десетине противправних одлука којима гази уставну демократију и владавину права у БиХ.

Најновија и уједно најозбиљнија криза у БиХ изазвана је онда када је Република Српска пружио отпор Шмитовом циљу да одузме сву јавну имовину Републике Српске, укључујући њене природне ресурсе, путеве, школе и болнице, и да је пренесе на ниво БиХ, чиме би Република Српска постала политички и правно обезвријеђена, а Бошњацима омогућено да контролишу њене ресурсе. Такав циљ грубо крши Устав БиХ, који контролу над јавном имовином оставља ентитетима.

Да би казнио руководство Републике Српске за такав непослух, Шмит је произвољно санкционисао најјачу српску политичку странку у БиХ, СНСД, забранивши финансирање из свих извора јавних средстава, и тако ову странку намјерно довео у крајње неповољан положај у односу на друге политичке странке које Шмит фаворизује. Овај покушај да селективно уништи једну политичку странку ускраћивањем средстава само зато што та странка указује на противправност његових поступака показује колико он презире демократију. Шмит је једнострано и путем одлуке измијенио изборни закон БиХ четири пута, једном чак вече прије самих избора.

Његове непромишљене и апсурдне одлуке драстично су подигле тензије, изазивају кризе једну за другом у БиХ и спречавају развој демократских институција у земљи. Како у свом јулском извјештају закључује Фондација Херитиц: „Свака појава инвазивне стране интервенције успорава самосталан развој кључних институција БиХ и погоршава односе између Бошњака, Хрвата и Срба”.⁶ Анализирајући политичку нестабилност у БиХ током Шмитовог мандата, др Пепић на сличан начин констатује сљедеће:

„[С]уштински проблем је високи представник. Ниједан други међународни званичник не располаже тако широким законодавним и извршним овлашћењима без јасног правног мандата, било из обавезујућег међународног споразума или од Савјета безбједности УН. Структура са оваквом моћи, која ником не полаже рачуна,

изазвала је до сада невиђене тензије, између осталог и због одлука које је Шмит недавно наметнуо, а које утичу на односе између три највеће етно-националне заједнице у БиХ — Бошњака, Хрвата и Срба”.⁷

Ако се дозволи да Шмитове незаконити декрети остану на снази, сви грађани БиХ заувјек ће бити изложени ризику кривичног гоњења због кршења личне самовоље појединца који у датом тренутку буде носио титулу високог представника. Такво стање би учинило Устав БиХ бесмисленим и означило крај сваке владавине права у БиХ. У циљу враћања правног поретка БиХ на уставне основе, све незаконите одлуке Кристијана Шмита морају бити поништене.

Према наводима телевизије N1, специјални представник ЕУ у БиХ Луиђи Сорека је у мају ове године „упозорио да међународна заједница не може – и не смије – преузимати одговорности које припадају домаћим институцијама”.⁸ „Не можемо ми замијенити домаће власти. Закони се усвајају у законодавној процедури, извршна власт их спроводи”, рекао је амбасадор Сорека.⁹

Нажалост, поједини званичници ЕУ поступају сасвим супротно изјави амбасадора Сореке и подржавају Шмитове неуставне декрете, а њихов цинизам и лицемјерје у потпуности огољавају испразност тврдњи ЕУ да подржава демократско управљање и владавину права. Уколико ЕУ заиста жели да БиХ напредује на путу ка чланству у ЕУ и ако заиста поштује владавину права, мора одбацити Шмитово позивање на функцију високог представника, као и свако присвајање неограниченог права да ико на тој функцији влада БиХ декретом те захтијевати да све стране у БиХ и ван ње поштују демократске уставне процедуре договорене у Дејтону.

Сједињене Америчке Државе су ове године, са своје стране, мудро одлуком престале да подржавају Шмитове декрете. У мају је замјеник државног секретара САД Кристофер Ландау изложио нови приступ САД према БиХ, којим се одбацује политика претходне администрације заснована на грубом страном уплитању. У својој анализи, Фондација Херитиц позива Трампову администрацију да „оконча неограничена овлашћења ОХР-а и врати државни суверенитет БиХ“ те да Конгрес САД „обустави средства намијењена ОХР-у . . . све док бонска овлашћења не буду укинута”.¹⁰ Уколико су Сједињене Америчке Државе заиста промијениле своју политику према БиХ, треба јавно да одбаце Шмитове декрете и његове покушаје да уклони демократски изабране лидере који захтијевају да се Устав БиХ поштује те да инсистирају да БиХ управљају њени демократски изабрани лидери, а не неизабрани страни деспот.

Сви који се залажу за успјех БиХ морају подржати унутрашњи дијалог и досљедну примјену Дејтонског споразума те захтијевати хитно укидање Шмитове антидемократске, неуставне и дестабилизујуће стеге којом гуши БиХ.

¹ Устав БиХ, чл. IV(3)(ц)

² Анекс 10. Дејтонског споразума, чл. I.

³ Иван Пепић, *Ending the OHR's "Bonn Powers" to save Bosnia and Herzegovina (again)*, New Eastern Europe, 30. мај 2025.

⁴ *Id.*, пар. 17 (курзив додат).

⁵ Вучић изјаву председнице Изборне комисије БиХ у вези са изборима у РС назвао „веома опасном”, Радио Слободна Европа, 29. август 2025.

⁶ Мах Приморас, *Bosnia and Herzegovina: Ending a Nation-Building Failure*, Heritage Foundation, 8. јул 2025.

⁷ Иван Пепић, *Ending the OHR's "Bonn Powers" to save Bosnia and Herzegovina (again)*, New Eastern Europe, 30. мај 2025.

⁸ Луиђи Сорека: ЕУ неће наметати рјешења, кризу у БиХ не могу ријешити ни Брисел ни ЕУФОР, N1, 17. мај 2025.

⁹ Луиђи Сорека: ЕУ неће наметати рјешења, кризу у БиХ не могу ријешити ни Брисел ни ЕУФОР, N1, 17. мај 2025.

¹⁰ Мах Приморас, *Bosnia and Herzegovina: Ending a Nation-Building Failure*, Heritage Foundation, 8. јул 2025.